

Глушаченко А.І.
аспірант кафедри бухгалтерського обліку
Сумський національний аграрний університет

МІСЦЕ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Якість забезпечення бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах залежить від рівня його організації, розвитку ринкових відносин в Україні, специфіки діяльності та економічних зв'язків вітчизняних господарств з іноземними партнерами, методології та методики, усвідомлення менеджментом суті інформації для керівництва підприємством, що потребує розроблення облікової політики підприємства, яку адміністрація з головним бухгалтером визначає самостійно. Від сформованої облікової політики залежить не тільки ефективність керівництва порядком обліку, а й фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегією його розвитку на перспективу. Формування облікової політики сільськогосподарського підприємства є досить трудомістким і відповідальним процесом, адже з цим документом доведеться працювати не один обліковий період. Як цього вимагає від керівного персоналу підприємства виважений підхід до розробки та підтримки на належному рівні облікового процесу.

В умовах ринкової економіки зріс інтерес до практичного використання бухгалтерської інформації в галузі інвестування, збереження капіталу, відчуження, розподілу і приросту власності, визначення фінансових, податкових й інших ситуацій.

Організаційний етап облікової роботи є сферою безперервного розвитку діяльності облікового апарату підприємства, основною ознакою й головною функцією якої є відкриття, вивчення і класифікація інформації про господарську діяльність з метою її практичного застосування в процесі управління сільськогосподарським підприємством.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) і здійснюється згідно із законодавством – Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (розділ III)[1].

Поняття організації бухгалтерського обліку розкрито у коментарі до ст.8 закону про бухгалтерський облік, де зазначено, що це – система дій, необхідних для побудови облікового процесу з метою отримання інформації про господарські операції, їх групування залежно від економічного значення та реєстрацію у відповідних регістрах, здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів. Призначення цієї системи – удосконалення й раціоналізація обробки економічної інформації, розподіл робіт між обліковими працівниками, раціональна організація праці. Вона є обов'язковою для кожного підприємства, оскільки без належно організованого обліку неможлива ефективна господарська діяльність жодного підприємства.

У законі «Про бухгалтерський облік...» передбачається, що організація обліку на підприємстві є прерогативою самого підприємства, його керівників і спеціалістів, однак з цим не можна повністю погодитися. Організація обліку залежить від конкретних умов діяльності підприємства: обсягу облікових робіт; техніки організації та ведення обліку й облікової політики підприємства. Отже, ключовим моментом в організації облікової роботи є розроблення концепції облікової політики сільськогосподарського підприємства.

Однією із основних складових організації обліку на підприємстві є облікова

політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовується підприємством для складання й подання фінансової звітності[1].

Дослідники проблем облікової політики вітчизняні вчені М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинць, В.М. Жук, П.Є. Житній, Л.М. Кіндрацька, Н.М. Малюга, В.Г. Швець та зарубіжні – Р.А. Алборов, А.А. Єфремова, Н.П. Кондаков, С.А. Нікалаєва, М.Ю. Медведев й інші.

При вивченні даної проблеми нами було виявлено, що метою облікової політики підприємства є створення незмінної інформаційної системи на певний проміжок часу, з урахуванням вимог чинного законодавства та інших факторів для забезпечення надійності та якості показників фінансової звітності. Це передбачає одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, рух грошових коштів, що є необхідним для забезпечення управління підприємством та інших користувачів економічної інформації і фінансової звітності підприємства.

Облікова політика як категорія набула поширення внаслідок формування ринкової економіки, розвитку різних форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків і наявності права вибору апарату управління підприємств та його реалізації у сфері організації обліку. Підприємствам надано право самостійно визначати облікову політику, а ступінь свободи в її формуванні обмежений державною регламентацією – вимогами Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку[2].

Таким чином визнано, що облікову політику формують головні бухгалтери з точки зору вимог фінансової звітності та практичності ведення поточного, фінансового і управлінського обліку на підприємстві. Що є одним з найважливіших стратегічних питань діяльності підприємства, яке за кордоном вирішується на рівні ради директорів. Тобто концепції, критерії, доцільність виділення центрів обліку і звітності, спрямування фінансових потоків погоджуються не в межах обліку і функціональних завдань бухгалтерії, а є стратегією розвитку бізнесу.

Державна політика щодо розвитку організації обліку враховує ступінь взаємодії міжнародних і національних стандартів обліку та звітності, вирішує питання щодо регламентації обліку, розробляє План рахунків, інструкцію до його застосування, сприяє підготовці облікових кадрів і проведенню наукових досліджень в сфері організації та здійснення бухгалтерського обліку, забезпечення методичною інформацією, керує процесом уніфікації форм первинних документів та форм організації і ведення бухгалтерського обліку.

Інша сфера облікової політики є використання принципів, методів, правил і процедур, умовних узгоджень, визначених керівництвом підприємства й використаних та відображених у фінансовій звітності за обліковий період. Облікова політика на рівні підприємства розкриває ступінь його свободи в дотримання загальноприйнятих облікових принципів визначених на рівні держави. Про це зазначається у МСФЗ №1 «Подання фінансової звітності»[3].

Забезпечення ефективного використання облікової політики вимагає розробки та обґрунтування теоретичних засад її формування та реалізації з урахуванням зарубіжного досвіду, наявних теоретичних розробок, історично сформованих особливостей національної системи бухгалтерського обліку.

Вивчаючи сучасні погляди на дане питання необхідно відмітити, що облікова політика традиційно зберігає пріоритет держави і підпорядкована економічній політиці, під якою розуміють вибір конкретних методик розкриття економічного змісту господарських операцій та чинників господарського життя [4, с.52]. Облікову політику можна розглядати, з одного боку, як сукупність прийомів і методів, за допомогою яких

здійснюється керівництво бухгалтерським обліком в Україні в особі уповноважених на те законодавчих та виконавчих органів влади, з іншого — як сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей господарської діяльності.

Наказ про облікову політику підприємства можна розділити на три розділи, кожен з яких включає в себе кілька елементів:

1. Організаційно-технічний розділ в якому зазначають, організація облікової роботи, облік у підрозділах, систему і План рахунків бухгалтерського обліку, форму бухгалтерського обліку, застосовування форми первинних облікових документів, перелік осіб, що мають право підпису первинних документів, графік і правила документообігу, номенклатура обліку матеріальних цінностей, порядок проведення інвентаризації майна та зобов'язань і т. п.;

2. Способи (методологія) ведення бухгалтерського фінансового обліку;

3. Способи ведення бухгалтерського обліку для цілей оподаткування.

До основного змісту наказу Про облікову політику можуть додаватися положення про бухгалтерську службу, посадові інструкції працівників бухгалтерії, перелік матеріально-відповідальних осіб, перелік підзвітних осіб, об'єкти обліку витрат, об'єкти калькуляції, методика калькулювання собівартості основних видів сільськогосподарської продукції і т. п.

Отже, в сучасних умовах є необхідним переосмислення місця облікової політики в процесі організації обліку та управління підприємством. Саме управлінська спрямованість облікової політики має подальший розвиток, оскільки повною мірою може впливати на процеси ведення фінансово-господарської діяльності підприємства.

За своїм призначенням облікова політика значно ширше поняття, ніж власне складова організації обліку, її можна назвати системою управління обліком, вона ґрунтується на засадах фінансового й управлінського обліку, має управлінську спрямованість і є одним із напрямів подальшого розвитку обліку як науки.

Облікові працівники підприємства повинні не тільки керуватися основними принципами і методами обліку та фінансової звітності, а й брати участь у розробці стратегічних управлінських рішень. Такі, на нашу думку, основні шляхи, що забезпечать реалізацію у господарській практиці конкретного сільськогосподарського підприємства принципів та можливостей облікової політики і забезпечать в свою чергу захист інтересів власника підприємства.

Список використаних джерел:

1. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс] / - Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua>
2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: Підруч. для студ. спец. "Облік і аудит" вищ. навч. закл. / За ред. Ф. Ф. Бутинця. — 4-е вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП „Рута”, 2005. — 528 с.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 1997 / Пер. з англ.; За ред. С. Голова. — К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. — 736 с.
4. Сухарева Л., Дмитренко И. Внутренний аудит: организация и методология: Научно-практическое пособие. — Донецк, 2000. — 75 с.
5. Андрющенко Г. Актуальні питання формування облікової політики підприємств / Г. Андрющенко // Бухгалтерський облік і аудит. — 2008. — №11. — С. 10-14.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.